

ESÉLYEGYENLŐSÉGI SZAKÉRTŐ SZAKVÉLEMÉNY

Tárgy: Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény szerinti esélyegyenlőségi program véleményezése¹

1. ADATOK

Szakértő neve	KIRÁLYNÉ NAGY ENIKŐ
Szakértői tevékenység engedélyezésének száma	15671/2010-4000/4420
Önkormányzat/társulás pontos megnevezése	NAGYKÖRÖS VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
Önkormányzat/társulás pontos címe	2750 NAGYKÖRÖS, SZABADSÁG TÉR 5.

2. ALKALMAZOTT ÉS FIGYELEMBE VETT JOGSZABÁLYOK

1949. évi XX. törvény a Magyar Köztársaság Alkotmányáról

1990. évi LXV. törvény a helyi önkormányzatokról

1993. évi LXXVII. törvény a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól

1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról

1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

362/2004. (XII. 26.) Kormányrendelet az Egyenlő Bánásmód Hatóságról és eljárásának részletes szabályairól

119/2010. (IV. 16.) Korm. rendelet az Országos Esélyegyenlőségi Szakértői Névjegyzékről, az esélyegyenlőségi szakértői tevékenység végzéséről és annak feltételeiről, a szakértő működéséről

120/2010. (IV. 16.) Korm. rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjairól

---

¹ A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjairól szóló 120/2010. (IV. 16.) Korm. rendelet 3. § (3) bekezdése értelmében a szakértő az elfogadott helyi esélyegyenlőségi programot abból a szempontból véleményezi, hogy az alkalmas-e az esélyegyenlőtlenségek csökkentésére.

3. HELYZETELEMZÉSRE VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK:

Nagykőrös Város Önkormányzat Települési Esélyegyenlőségi Programjának elkészítését a Foglalkoztatási és Szociális Hivatal kijelölése alapján esélyegyenlőségi szakértőként segítetttem. A helyzetelemzés elkészítéséhez szükséges alapadatokat a központilag kiadott adattáblák alapján a helyi önkormányzat szolgáltatta.

A Települési Esélyegyenlőségi Program helyzetelemzése részletező módon nem foglalkozik a program szempontjából kiemelt hátrányos helyzetű célcsoportokra vonatkozó közoktatási mutatók elemzésével és az egyenlőtlenségek felszámolása érdekében szükséges intézkedések tervezésével, mivel 2010 januárjában a **Képviselőtestület 5/2010.(I.28.) ÖT sz. határozatával fogadta el Nagykőrös Város Önkormányzat Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzésének és Tervének módosításokkal egybeszerkesztett, közoktatási esélyegyenlőségi szakértő által ellenjegyzett dokumentumát.**

Nagykőrös Város Integrált Városfejlesztési Stratégiájának részét képező, antiszegregációs szakértő által ellenjegyzett Antiszegregációs Program kiváltotta az érintett terület részletes bemutatását, elemzését, intézkedési javaslatok meghatározását (elfogadva 83/2009. (V. 28.) ÖT. sz. közgyűlési határozattal).

Mindkét dokumentum előzményeken alapul, a közoktatásra vonatkozóan már korábbi tervezési intézkedések megvalósult eredményeire támaszkodik.

Ez jellemzi a települési esélyegyenlőségi programot is, amely a 2008-ban elfogadott Települési Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata és az esélyegyenlőtlenségek csökkentése érdekében megtett fejlesztési intézkedések eredményeinek figyelembe vételével részét képezi jelen programalkotásnak.

3.1.A nők és férfiak esélyegyenlőtlenségének csökkentése

A helyzetelemzéshez nem álltak rendelkezésre korábban gyűjtött reprezentatív adatok, melyek nagy pontossággal megfelelnek a helyi népesség nemek szerinti társadalmi helyzetének, jellemzőinek bemutatására, szerepük elemzésére, a feltételezett hátrányok és az esélyegyenlőtlenségek feltárására.

Az önkormányzat hatókörében, fenntartásában működő közszféra intézményeiben – melyre vonatkozó információk rendelkezésre állnak - : oktatás, közigazgatás, közművelődés, szociális és egészségügyi ellátás, valamint a kereskedelemben felülreprezentáltak a nők; mintegy 75-80%-ban vannak jelen a 20-25%-nyi férfi részvétel mellett. További adatgyűjtést, vizsgálatot és elemzést igényel, hogy ezeken a területeken milyen minőség jellemzi az esélyegyenlőséget, szükség esetén alkalmazzák-e az előnyben részesítést.

A szociális ellátás és szolgáltatás elérhetősége, az ellátást igénybe vevők aránya a nők esetében leképezi a helyi népességben betöltött arányt, egyes ellátások, szolgáltatások esetében meghaladja azt.

Hatékonyan működő család és nővédelmi gondozás nyújt segítséget a családtervezés, anya és gyermekvédelmi gondozás területén.

A kisgyermekes nők munkavállalását, munkába való visszatérését segíti a bölcsődei,

óvodai szolgáltatás teljes körű elérhetősége.

3.2.A mélyszegénységben élők, romák esélyegyenlőtlenségének csökkentése

A település lakónépességében bár jelen vannak mélyszegénységben élők, romák, de arányuk elmarad az országos átlagtól, különösen a munkanélküliség által sújtott települések és térségek mutatóitól. Nagykőrösön 2007. évi adatok alapján 293 fő vallotta magát cigány kisebbséghez tartozónak, ami a lakosság 1.2%-át jelenti.

A roma gyermekek oktatási esélyegyenlőségét javító intézkedésként 2009-től bevezették az óvodákban és az általános iskolákban integrált oktatásukat. A városban a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya 4.6%, jelenlétük az oktatási intézmények között kiegyenlített.

Az oktatási-képzési sztereotipikus pályorientáció megváltoztatására az oktatási intézmények képzési, felkészítési gyakorlata, valamint a Cegléden működő pályaválasztási tanácsadóval való együttes pályorientációs gyakorlat alkalmazása ad lehetőséget.

Az e területre vonatkozó részletes helyzetelemzést a Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés tartalmazza.

A hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci helyzetének javítását célozva a helyi vállalkozások munkahelyteremtő támogatása (helyi mikro-, kis - és középvállalkozások számára nyújtott kedvezményrel) működik az új munkaerő foglalkoztatása során felmerülő költségfedezet vissza nem térítendő önkormányzati támogatásával.

A hátrányos helyzetűek, inaktívak munkaerő-piacra történő visszakерülése közcélú és közhasznú foglalkoztatással segíti a munkavégzéshez kapcsolt, munkajövedelemmel járó foglalkoztatást, éves szinten mintegy száz fő esetében.

Az egyenlő bánásmód alkalmazásával kapcsolatos attitűd jellemzi a hátrányos helyzetű célcsoportok oktatási, egészségügyi, lakhatási körülményeivel kapcsolatos helyi intézkedések meghozatalát. Az egyenlőtlenségek meglétét bizonyító esetek nem jelentkeztek a programalkotás felmérési anyagaiban szignifikánsan, amennyiben a mindennapok során hatásuk még érzékelhető az érintett célcsoport vonatkozásában, az a társadalomban meglévő előítéletek, sztereotípiák alapján értelmezhető. Az ellenük való fellépés kinyilvánított szándéka, valamint a helyi gyakorlatot formáló döntések ennek érdekében hatnak.

A városban működik Cigány Kisebbségi Önkormányzat, mely képviselével, működésével biztosított a részvétel a helyi közéletben, közügyek irányításában és a helyi döntéshozatalban.

3.3.A fogyatékos személyek esélyegyenlőtlenségének csökkentése

A fogyatékos személyekre vonatkozóan az esélyegyenlőségi program helyzetelemzéséhez felhasználható, rendelkezésre álló statisztikai adatok nem adtak lehetőséget arra, hogy pontos képet lehessen alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, foglalkoztatási helyzetének, egészségügyi ellátásának átfogó bemutatására. Teljes körű adatok segítik azonban a tanköteles korban lévő fogyatékos gyermekek, fiatalok esélyegyenlőségi helyzetének elemzését. A városban a sajátos nevelési igényű gyermekek aránya 5.3%, ami messze alatta van az országos átlagnak (7 %). Óvodai

ESÉLYEGYENLŐSÉGI SZAKÉRTŐI SZAKVÉLEMÉNY

nevelésük, iskolai oktatásuk részben integráltan valósul meg, az integrációs részvétel aránya emelkedő.

A szociális ellátások igénybevevői között valószínűsíthetően jelen vannak a fogyatékkal élő személyek is, ám nyilvántartott adattal csak a közgyógyellátás és az időskorúak járadékában részesülők mutathatók ki. A szociális szolgáltatások igénybe vétele igazolja, hogy a fogyatékkal élők számára megszervezett és elérhető a családsegítés, étkeztetés, házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás és támogató szolgáltatás. A nappali ellátásban működik fogyatékos intézmény, de az idősek nappali ellátásában is jelen vannak fogyatékos személyek. A településen elérhető, megyei fenntartásban működő fogyatékosok otthona, lakóotthonai.

A fogyatékkal élő személyek munkaaktivitása a szociális intézményi jogviszonnyal rendelkezők esetében kedvező képet mutat. Saját fenntartású intézményükben az ellátást igénybe vevők 87%-a, a megyei fenntartású intézmény adataival kiegészítve 55%-uk számára szerveződött meg a szociális foglalkoztatás. Ez a mutató jelentős esélyegyenlőségi eredményt igazol, pozitív rehabilitációs hatással bír.

Az egészségügyi szolgáltatások kliensforgalmáról fogyatékkal élő személyek vonatkozásában nem sikerült elemzésre alkalmas adatokat kapni – adatgyűjtés hiányában.

A közintézmények, közszolgáltatások helybeni elérhetősége széles körű, a korai fejlesztés, fejlesztő felkészítés és pályaválasztási tanácsadás 15 km-es távolságban. Az egészségügyi alapellátás teljes körűen kiépült, a szakellátásban kiemelkedő szerepet lát el a város Rehabilitációs Szakkórháza és Rendelőintézete.

A korábbi esélyegyenlőségi program intézkedései alapján megvalósult fejlesztések eredményeként a közintézmények nagy része akadálymentesen vehető igénybe. A komplex akadálymentesítés, a fizikai akadálymentesítés kiegészítéseként a tervezett fejlesztések alapján a jövőben megvalósítandó feladatot jelent.

4. INTÉZKEDÉSI TERVRE VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK

Jelen intézkedési terv nem fogalmazott meg azokra a szegmensekre vonatkozó javaslatokat, melyek a közoktatási és antiszegregációs területeket érintik, mivel a település Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzése és Terve, valamint az Integrált Városfejlesztési Stratégia Antiszegregációs Programja az esélyegyenlőségek csökkentésére vonatkozó szükséges intézkedéseket részletesen tartalmazza. A Települési Esélyegyenlőségi Program az eredeti dokumentumhelyre hivatkozva megerősíti a tervezett és szükséges beavatkozásokat, fejlesztéseket és intézkedéseket, azok megismétlése nélkül.

Esélyegyenlőségi helyzetet javító garanciaként értelmezhető a korábbi esélyegyenlőségi tervek intézkedéseinek megvalósulása határidőn belül, azok felülvizsgálatakor.

4.1. Az intézkedési tervben meghatározott intézkedések célja

A települési esélyegyenlőségi program készítése során vált világossá, hogy az esélyegyenlőség szempontjából kiemelt célcsoportok közül a nemekre vonatkozóan nem áll rendelkezésre helyzetelemzésre alkalmas adatgyűjtés, adatállomány. Első lépésként ennek megalapozását, az adatgyűjtés módszerének kidolgozását, a különböző

nyilvántartásokban szereplő adatok hozzáféréseinek felderítését, gyűjtését, rendezésének és elemzésének tervét volt szükséges javaslatként megfogalmazni. Csak ez alapozhatja meg a következőkben a hiteles helyzetelemzést, problématerkép felvázolását és a pozitív változást jelentő elmozdulási intézkedések meghatározását.

Hiányos adatokkal rendelkezik az adatszolgáltató a fogyatékkal élők és a romák társadalmi esélyegyenlőségét befolyásoló területeket illetően. Különösen érzékeny terület a romákra vonatkozó adatkezelés. Módszertani segítséget igényel, hogy milyen körben és eszközökkel alakítható ki az célcsoport helyzetét, társadalmi szerepét, a szolgáltatásokhoz való hozzáférést és a valós igénybevételt bemutatni képes adatbázis. Az erre vonatkozó intézkedés célja, hogy feltételezések, becslések helyett hiteles és releváns adatok alapozzák meg az esélyegyenlőségi intézkedéseket. Az információs partnerség hálózatának erősítése, aktív bevonása is támogatni képes a bemutatott problémakör hiányait.

Az önkormányzat részéről kijelölt, képzésben részesülő munkatárs az esélyegyenlőségek hatékonyabb kezelését elősegítő helyi szakemberként támasza lehet az érintett célcsoportokra és célterületekre vonatkozó tervezések, intézkedések feladataiban, a megvalósításban közreműködő partnerek és intézmények motiválásában, a téma iránti érzékenyítésben. Az elfogadott esélyegyenlőségi program határidő nélkül – az önkormányzati források függvényében - tartalmazza a javasolt beavatkozást, a feladatok ellátására képzett munkatárs kijelölését. Fontos önkormányzati szempontnak ítélem, ha ennek megvalósítását rövidtávon biztosítják.

A fogyatékkal élő személyek számára a közszolgáltatások akadálymentes elérhetőségének célfeladata megkívánja, hogy a megvalósult fejlesztések mellett felmérés készüljön az önkormányzat hatáskörében működő intézmények akadálymentesítésének aktuális helyzetéről, a komplex akadálymentesítéshez szükséges feladatok ütemezéséről a forráslehetőségek megjelölésével.

4.2. Az intézkedések esélyegyenlőséget csökkentő hatásai

Az adatgyűjtési munka fejlesztése a fehér foltként kezelt részterületek esélyegyenlőségeinek feltárását eredményezi, következményes hatással bír azok kiküszöbölésére, meglétük csökkentésére.

A kijelölt és képzett esélyegyenlőségi szakember felelősséggel és a szakterületre vonatkozó ismeretek és kompetencia birtokában „felelős területgazdaként” hathatósabb képviselőt jelentene az esélyegyenlőségek helyi kezelésében.

A partnerség bővítése nemcsak információs hatását tekintve fontos elem, hanem az érintettek bevonása egyben bevonódást, elköteleződést is eredményezhet, ami önmagában a megértést, elfogadást, attitűdöt befolyásol, ezzel az esélyegyenlőség javítására pozitív hatású.

Az akadálymentesítés beruházási igényes fejlesztés, azért tervszerű és ütemezett megvalósulással kell ezen a területen számolni. A pályázati lehetőségek is igénylik az előkészítettséget, különösen önerő esetén a helyi források tervezett elosztását. A korábban megvalósult, és folyamatában fejlődő közintézményi akadálymentesítés teljes körűvé válása hosszabb időszakot jelent, amennyiben azt komplex

ESÉLYEGYENLŐSÉGI SZAKÉRTŐI SZAKVÉLEMÉNY

akadálymentesítésként értelmezzük. A felülvizsgálat időpontjáig legalább a fizikai akadálymentesítés teljes körű kialakítása lenne kívánatos.

4.3. Az intézkedések mellőzésének indokai

(esélyegyenlőtlenség nincs jelen, vagy az ilyen esélyegyenlőtlenség a helyi önkormányzat, illetve a többcélú kistérségi társulás hatáskörébe tartozó intézkedésekkel tovább nem csökkenthető)

4.3.1. a lakhatási és oktatási szegregáció felszámolása, integrált lakókörnyezet kialakítása

*A KSH 2001. évi népszámlálási adatai alapján összeállított anyag (térkép) szerint két szegregátum volt azonosítható a településen. A központi személyi adat-és lakcímnyilvántartás 2008.évi adatai azt igazolták, hogy a korábbi két terület a lakosság szám csökkenése miatt már **nem tekinthető szegregátumnak**. Ennek ellenére a szegregációciós hatást, az infrastrukturális leromlást és a szegregálódást megelőzendő, az IVS tartalmaz feladatokat a probléma kezelésére.*

A korábban meglévő oktatási szegregáció eredményesen kezelt.

4.3.2. az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése a helyi önkormányzat döntéshozatalában, az általa fenntartott vagy támogatott intézményekben, és az önkormányzat által ellenőrzött szolgáltatások körében

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére vonatkozó tényekkel, információkkal a programalkotás folyamatában nem találkoztunk, az önkormányzat szándéka és döntéshozatali gyakorlata az egyenlő bánásmód alkalmazását igazolja.

4. ÖSSZEGZÉS

Nagykőrös Város Önkormányzata elkötelezett abban, hogy a meglévő esélyegyenlőtlenségek csökkentésével, lehetséges felszámolásával olyan helyi társadalmat erősítsen, ahol minimalizálódik a hátrányos megkülönböztetés jelenléte, működik az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód a hátrányos helyzetű csoportok számára. A település három esélyegyenlőségi programját egységben kezelve: Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Terv, Integrált Városfejlesztési Stratégia Antiszegregációs Programja, valamint az aktuálisan véleményezett Települési Esélyegyenlőségi Program alkalmas az esélyegyenlőtlenségek kezelésére, intézkedéseiknek komplex együtthatása olyan irányú változásokat képes generálni, mellyel a meglévő esélyegyenlőtlenségek csökkenthetők, valamint későbbi kialakulásuk esélye valószínűsíthetően megelőzhető.

Az intézkedési javaslatok azokra a célterületekre és célcsoportokra vonatkozó - ma még adathiányos állapotot mutató - adatgyűjtési gyakorlat kiépítésére és elemzési feladataira fókuszált, amelyek lehetővé teszik a teljes körű helyzetelemzést, melyre támaszkodva hiteles problématerképpel alapozhatják meg valamennyi célcsoport és célterület egészére az esélyegyenlőség érdekében szükséges intézkedéseket, a melljük rendelt indikátorok a változások mértékét és minőségét képesek lesznek megjeleníteni. Ennek érdekében a partneri együttműködés erősítendő a közszolgáltatást nyújtó

ESÉLYEGYENLŐSÉGI SZAKÉRTŐI SZAKVÉLEMÉNY

intézményekkel, a célcsoportok képviselőivel, civil szervezetekkel, és a lehetséges mértékben a helyi gazdasági szereplőkkel.

Kelt, Szilvásvár, 2010. augusztus 31.

Királyné Nagy Enikő
szakértő aláírása